

KIRJA-ARVIOT

PIENI SUURI KIRJA INTERNET- ETNOGRAFIASTA

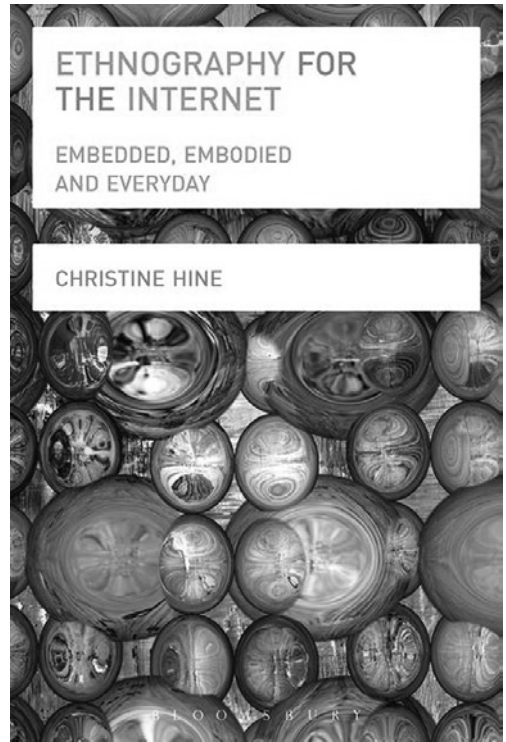
Christine Hine (2015) Ethnography for the Internet: Embedded, Embodied and Everyday. Bloomsbury Academic, 221 s.

Surreyn yliopistossa työskentelevä sosiologi Christine Hine on tullut tunnetuksi tietoverkkojen tutkimusta ja erityisesti sen metodologiaa käsittelevillä teoksillaan. Hänen ensimmäinen aihetta käsittelevä kirjansa *Virtual Ethnography* (Sage 2000) ilmestyi jo 15 vuotta sitten.

Internet on liukunut osaksi arkeamme viimeistään 2000-luvun alussa. Siinä missä 1990-luvulla *online* ja *offline* nähtiin toisistaan poikkeavina tiloina ja toiminnan muotoina, erityisesti nyt mobiilinetin aikana on helppo huomata, miten sujuvasti laitteiden käyttäjät sukuloivat sovellusten keskellä. Internet tarjoaa arkiselle toiminnallemme – työn tekemiselle, ihmissuhteiden ylläpidolle, ostosten teolle ja harrastamiselle – ikään kuin uuden ulottuvuuden ja ympäristön. Samalla se kuitenkin tulee kirjautuneeksi sellaisiin yksityiselämämme osiin, joita emme välttämättä olisi valmiit jakamaan kenenkään kanssa.

Kun ottaa huomioon, miten keskeinen rooli internetillä on nykyisessä elämänmenossa, voisi sitä käsittelevän teoreettisen keskustelun olettaa vilkkaammaksikin. Erityisesti tutkimusmenetelmiin keskittyvää kirjallisuutta on kuitenkin vähän. Juuri julkaistu Hinen teos vastaa todelliseen tarpeeseen. Kirja tuleekin takuuvarmasti kulumaan internetistä kiinnostuneiden (jatko-)opiskelijoiden käsissä.

Ethnography for the Internet lähtee liikkeelle paradoksaalisesta tilanteesta. Äkkiseltään ajateltuna etnografia ei nimittäin sovi kovin hyvin digitalisoituvan maailmamme tulkintakehykseksi. Siinä missä etnografinen tutkimusperinne nojaa välittömyyteen, kasvokkaiseen viestintään, rajattuun paikkaan ja henkilökohtaiseen läsnäoloon, digitaalinen media määrittänyt etäisyyksien ja välittyneisyyksien kautta. Digitaalinen

viestintä on hajautettua ja verkostomaista, monenkeskistä, anonyymia, sekavaa ja monin tavoin väärinkäsityksille altista. Siinä missä perinteisessä etnografiassa tehdään kenttätöitä, jossa kentällä on sijainti ja omat rajat ja kenttätöillä tarkka ajallinen kesto, internet-etnografia on usein varsin toisenlaista.

Toisaalta voidaan ajatella, että etnografinen tutkimusote rakentuu joka tapauksessa tutkijan inhimillisen havaintokoneiston ja kontekstietoisuuden varaan. Miten suuri merkitys ympäristön digitaalisuudella siis loppujen lopuksi on? On toki totta, että vuorovaikutustilanteiden välittyneisyys aiheuttaa tiettyjä metodologisia ja tutkimuseettisiä haasteita, mutta näiden haltuunoton ensimmäinen askel lienee niistä tietoiseksi tuleminen. Voiko tutkija tehdä osallistuvaa havainnointia julkisella foorumilla ilmoittamatta läsnäolostaan muille keskustelijoille? Saako ihmisten päivityksiä käyttää tutkimusaineistona – vaikka ne olisi määritelty yksityisiksi? Näihin kysymyksiin ei ole yksiselitteisiä vastauksia, ja internet-

etnografisessa tutkimusotteessa eettisillä näkökohdilla onkin korostunut rooli.

Ehkäpä perinteisen etnografian peruina tuleva painotus kenttätyökokemuksiin on internet-etnografiassa johtanut uudenlaiseen kentän määrittämisen tarpeeseen. Christine Hine on aina ollut tarkka prepositioistaan: hänen määritteli jo *Virtual Ethnography* -kirjassaan internet-etnografian tutkimukseksi, joka tapahtuu verkossa (*in*), kohdistuu verkkoon (*of*) tai tehdään verkon välityksellä (*through*). Nyt arvioitavassa kirjassa hän korostaa kirjoittavansa etnografiasta internetiä varten (*for the internet*), sillä netin kokonaisvaltainen käsitteleminen tutkimuksen kohteena, objektina, on mahdotonta. Koko internetiä ei voi ottaa haltuun ikään kuin inhimillisen toiminnan ja tutkimuksen ympäristönä, infrastruktuurina. Netin eri osista ja osatekijöistä voidaan kuitenkin muotoilla tutkimuskohteita, ja tässä muotoilutyössä hänelle olennaista on laaja-alainen ja moniaineksinen teoreettinen ajattelu.

Kirjan alaotsikko summaa sen lähtökohdan oivallisesti: internet on *embedded, embo-*

died ja *everyday*. Se on siis läsnä arjessamme, niin itsessämme kuin elinympäristössämme monin tavoin päivittäin. Hinen kokonaisvaltainen ja metodologisesti terävä tapa tarkastella nettiä tuo muutoksia myös digitaalisen median laajempaan teoretisointiin. Siinä missä fyysinen ja virtuaalinen todellisuus on joskus nähty toistensa vastakohtiksi, nykyinen ajattelu nojaa vahvasti *embodiment*-näkömukseen, joissa digitaalisuus on osa todellisuutta siinä missä mikä tahansa fyysisesti kosketeltavissa olevakin.

Vaikka *Ethnography for the Internet: Embedded, Embodied and Everyday* on esineenä kompakti ja helposti lähestyttävä, sen sisältö on painavaa ja pohdituttavaa tavaraa. Tästä syystä kirjaa ei voikaan suositella aloitteluille digitaalisen median opiskelijoille. Edes paatunutta nettikonkaria teos ei päästä helpolla. Siitä on kuitenkin varmasti hyötyä jokaiselle digitaalisessa todellisuudessa työskentelevälle tutkijalle.

Tanja Sihvonen